

Navodila za ravnanje z raziskovalnimi podatki

1. Namen in področje uporabe

Strojniški vestnik – Journal of Mechanical Engineering (SV-JME) se zavezuje k spodbujanju transparentnosti, ponovljivosti in dolgoročne uporabnosti objavljenih raziskav. Ta navodila določajo pričakovanja revije glede upravljanja, deljenja in citiranja raziskovalnih podatkov, povezanih z oddanimi in objavljenimi rokopisi.

Politika velja za vse znanstvene članke, oddane v revijo **SV-JME**, ki temeljijo na empiričnih, eksperimentalnih, računalniških ali opazovalnih raziskavah.

2. Opredelitev raziskovalnih podatkov

Raziskovalni podatki zajemajo vse podatke, ki so bili ustvarjeni, zbrani ali obdelani v okviru raziskave in so potrebni za preverjanje rezultatov, predstavljenih v znanstvenem članku. To vključuje, vendar ni omejeno na:

- eksperimentalne meritve in rezultate preizkusov,
- izhodne podatke simulacij in numeričnih modelov,
- izvorno kodo in skripte, uporabljene za obdelavo ali analizo podatkov,
- slike, videoposnetke in zvočne zapise,
- preglednice, podatkovne nize in metapodatke.

Podatkov, ki niso bistveni za preverjanje rezultatov (npr. vmesne analize ali osebni zapiski), ni potrebno deliti.

3. Dostopnost podatkov

Avtorji naj raziskovalne podatke, na katerih temeljijo njihove objave, praviloma omogočijo v odprtem dostopu (pod licenco CC BY ali CC BY-SA), kadar je to mogoče. Podatki morajo biti dostopni na način, ki omogoča preverjanje in ponovno uporabo s strani drugih raziskovalcev.

Če podatkov ni mogoče deliti v odprtem dostopu, morajo avtorji jasno navesti razloge (npr. zaupnost, pravne omejitve, varstvo osebnih podatkov ali omejitve intelektualne lastnine).

4. Podatkovni repozitoriji

Raziskovalne podatke je treba shraniti v zaupanja vreden, javno dostopen repozitorij, primeren za znanstveno področje strojništva. Primeri vključujejo:

- institucionalne repozitorije ([RUL](#), [DKUM](#), [RUNG](#))
- splošne repozitorije (npr. [Zenodo](#), [Mendeley Data](#), [Figshare](#)),
- področno specifične repozitorije, relevantne za področje strojništva ali sorodna področja.

Repozitoriji morajo zagotavljati trajne identifikatorje (npr. DOI, HANDLE) ter dolgoročno hrambo in dostopnost podatkov.

Avtorji lahko ustrezen podatkovni repozitorij poiščejo s spletnimi orodji, kot je [Fairsharing](#). Preveriti je potrebno le, da je podatkovni repozitorij objavljen tudi na [seznamu](#) Javne agencije za raziskovalno in inovacijsko dejavnost RS, ki je sofinancer revije *SV-JME*.

5. Oblike podatkov in dokumentacija

Avtorji naj podatke zagotovijo v odprtih, standardnih in ne-lastniških formatih, kadar je to mogoče. Podatkom mora biti priložena ustrezna dokumentacija (metapodatki, datoteke README ali opisi podatkov), ki omogoča razumevanje in ponovno uporabo.

Dokumentacija mora vključevati:

- opis podatkovnega niza in njegovega namena,
- razlago spremenljivk, enot in simbolov,
- informacije o postopkih zbiranja ali ustvarjanja podatkov,
- programsko opremo, orodja ali različice, potrebne za dostop ali obdelavo podatkov.

6. Izjava o dostopnosti podatkov

Vsak rokopis mora vsebovati izjavo o dostopnosti podatkov. Izjava mora jasno navesti:

- kje so podatki dostopni (ime repozitorija in trajni identifikator), ali
- pod kakšnimi pogoji so podatki na voljo, ali
- razloge, zakaj podatki niso javno dostopni.

Izjava o dostopnosti podatkov bo objavljena v angleškem jeziku kot del znanstvenega članka.

Primeri izjav o dostopnosti podatkov

Avtorji lahko uporabijo eno od spodnjih standardnih formulacij ali jo po potrebi prilagodijo:

Odprti raziskovalni podatki. "Raziskovalni podatki, ki podpirajo ugotovitve tega članka, so prosto dostopni v repozitoriju [ime repozitorija] na naslovu [DOI ali trajni URL]."

Omejen dostop do podatkov. "Raziskovalni podatki, ki podpirajo ugotovitve tega članka, so na voljo pri avtorjih na razumno zahtevo zaradi [navedba razloga, npr. zaščite intelektualne lastnine ali pogodbenih omejitev]."

Podatki niso javno dostopni. "Raziskovalni podatki niso javno dostopni zaradi [navedba razloga, npr. varstva osebnih podatkov, zaupnosti ali pravnih omejitev]."

Podatki vključeni v članek. "Vsi relevantni podatki so vključeni v članek oziroma njegove dodatne materiale."

7. Citiranje podatkov

Raziskovalni podatki, uporabljeni ali ustvarjeni v raziskavi, morajo biti ustrezno citirani v seznamu literature, enako kot drugi znanstveni viri. Citat podatkov mora vključevati:

- avtorja(-e),
- naslov podatkovnega niza,
- ime repozitorija,
- leto objave,
- trajni identifikator (npr. DOI).

Ustrezno citiranje podatkov zagotavlja priznanje avtorjem podatkov in sledljivost znanstvenih rezultatov.

Primer:

[XX] Avtor, I., Avtor, I., Avtor, I. Dataset: Naslov članka. *Ime repozitorija* (yyyy) [DOI:povezava](#).

8. Etični, pravni in institucionalni vidiki

Avtorji so odgovorni za to, da deljenje podatkov poteka v skladu z etičnimi standardi, veljavnimi pravnimi predpisi ter institucionalnimi in nacionalnimi smernicami odprte znanosti. To vključuje:

- varovanje osebnih in občutljivih podatkov v skladu z veljavno zakonodajo,
- skladnost s predpisi o varstvu podatkov in raziskovalno etiko,
- spoštovanje pravic intelektualne lastnine in licenc tretjih oseb,
- upoštevanje nacionalnih in mednarodnih priporočil za odprto znanost.

Revija **SV-JME** spodbuja ravnanje z raziskovalnimi podatki v skladu z načeli **FAIR** (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable – najdljivi, dostopni, interoperabilni in ponovno uporabni podatki) ter s smernicami odprte znanosti in institucij (npr. ARIS ([link](#)), Evropska komisija ([link](#))).

Po potrebi morajo biti podatki anonimizirani ali dostop do njih omejen.

9. Recenzijski postopek in dostop do podatkov

Med recenzijskim postopkom lahko uredniki ali recenzenti zahtevajo dostop do osnovnih raziskovalnih podatkov za presojo veljavnosti rezultatov. Avtorji morajo omogočiti tak dostop bodisi prek repozitorijev bodisi z varnimi načini deljenja.

10. Odgovornosti

Avtorji so odgovorni za:

- ustrezno upravljanje in dokumentiranje raziskovalnih podatkov,
- zagotavljanje dostopnosti podatkov v skladu s to politiko,
- točnost in popolnost izjave o dostopnosti podatkov.

Uredniki in recenzenti bodo skladnost s to politiko upoštevali kot del uredniškega postopka.

Uredništvo revije **SV-JME** si pridržuje pravico do posodobitve te politike ravnanja z raziskovalnimi podatki v skladu z razvojem dobrih praks, pravnih zahtev in načel odprte znanosti.

Več informacij v zvezi z ravnanjem z raziskovalnimi podatki: info@sv-jme.eu.